

Az MN KSZF által levezetett törzsgyakorlás tapasztalatai

MN Közlekedési Szolgálat Főnökség kollektívája

A Honvédelmi Minisztérium és az MNHF-ség éves munkatervének megfelelően 1981. március 24–27. között az MN központhadtáp közlekedési szolgálata és a hátországi közlekedési katonai szervezetek részére törzsgyakorlás került levezetésre.

A törzsgyakorláson az MN központhadtáp közlekedési szolgálatának és közlekedési katonai szervezeteinek, valamint a hátországi közlekedési katonai szervezetek feladatainak elvi és gyakorlati kérdései kerültek feldolgozásra. Vizsgáltuk a közlekedési rendszer és a közlekedési katonai szervezetek működésének rendjét az MN hadiállapotra történő áttérésének időszakában, a magasabb harckészültségi fokozatok rendszabályainak végrehajtása, az MN alkalmazásának megtervezése és a háborús tevékenység során.

A törzsgyakorlás alapvető célkitűzésének határozottuk meg a részt vevő közlekedési katonai szervezetek további összekovácsolását, az MN közlekedési rendszere, a központhadtáp és a hátországvédelem közlekedési katonai szervezetei felkészültségének vizsgálatát a háborús helyzetre való átállásra és a háborús tevékenységre, valamint a központhadtáp hadijátékra történő felkészülést. *Célunk volt* felmérni a közlekedési katonai szervezeteknek a népgazdasági szakági kapcsolatában elvárható fejlődésének a szintjét. Gyakorlati tapasztalatokat kívántunk szerezni a közlekedési biztosítás főbb kérdéseit illetően a közlekedési rendszer teljes mélységében mind az ország, mind a hadszíntér területén. Ezen belül is kiemelt figyelmet fordítottunk a Magyar Népköztársaság és a hadszíntér közlekedési hálózatának egységes rendszerbe történő üzemeltetése, fenntartása, helyreállítása kérdéseinek vizsgálatára – az MN központhadtáp korszerűsített szervezeti körülményeinek figyelembevételével. Tapasztalatokat kívántunk szerezni és gyűjteni a közlekedési biztosítási és szállítási feladatok megszervezésének és végrehajtásának további korszerűsítésében, a hatékonyabb vezetést biztosító rendszer kialakításában, valamint a közlekedési katonai szervezetek tervszerűbb és hatékonyabb munkát biztosító szervezeteinek kimunkálásában.

Lehetőséget adott a törzsgyakorlás a különböző tagozatok közlekedési katonai szervezetei egységes rendszerben, egymáshoz kapcsolódó tevékenységének vizsgálatára mind a hátország, mind a hadszíntér területén. Mindezek elősegítik a közlekedési szolgálat felkészítésének, irányításának és vezetésének további javítására irányuló feladatok megoldását.

Az elgondolásnak megfelelően egy időszakban, egyszerre tudtuk működtetni a központhadtáp és a hátországvédelmi szervezet közlekedési rendszerét és ezen alapvető tagozatokon belül a közlekedési és szállító szervezeteket minden szinten. A központhadtáp tagozat közlekedési szervezetein belül kiemelten kezeltük az elvonuló szárazföldi csapatok érdekében tevékenykedő mozgó közlekedési és szállító csapatok, szervek munkáját.

A törzsgyakorlás szervezen illeszkedett az MN közlekedési szolgálat felkészítési rendszerébe. Alapul az 1981. január 1-re kialakult helyzetet vettük, figyelembe véve a korszerűsített szervezeti körülményeket és célkitűzéseket.

A törzsgyakorlás az előzetes felkészülési időszakot követően 3 nap időtartamú volt. A tevékenység 3 mozzanatban került lefolytatásra:

I. MOZZANAT tartalma: A közlekedési szolgálat vezető és végrehajtó szerveinek munkája a háborút megelőző politikai feszültség, veszélyeztetettség, az MN magasabb harcalkészültségbe helyezése során.

II. MOZZANAT tartalma: A közlekedési szolgálat vezető és végrehajtó szerveinek munkája az MN alkalmazása megszervezésének, az első támadó hadművelet megtervezése és a háborús csoportosítás felvételének időszakában.

III. MOZZANAT tartalma: A közlekedési szolgálat vezető és végrehajtó szerveinek munkája a hadműveletek során hagyományos, majd tömegpusztító fegyverek alkalmazási viszonyai között.

Mindhárom mozzanatot egy-egy nap időtartamban dolgoztuk fel.

A továbbiakban a törzsgyakorlás egészét átfogó elemzéssel kívánjuk a tapasztalatokat közreadni, összpontosítva a figyelmet elsősorban azokra a kérdésekre, amelyek tanulsággal szolgálnak a további munkához.

I.

A törzsgyakorlásra történő felkészülés

A törzsgyakorlás kidolgozó munkája a meghatározott ütemterv szerint történt. A gyakorlók a szükséges intézkedéseket és tájékoztatásokat időben megkapták. Ez lehetővé tette a párhuzamos munkamódszer alkalmazását és a gyakorlók részére az előkészítésre a lehető legtöbb idő biztosítását.

Mindemellett meg kell említeni, hogy az MN KSZF-ség gyakorló állománya a középírányító szervek felé kiadandó szakmai intézkedésekkel késlekedett. A törzsgyakorlást közvetlen megelőző időszakban végzett felgyorsított ütemű előkészület során ezt a lemaradást pótolták a szervek és nem okozott gátló körülményt a feladat megoldásában.

A gyakorló közlekedési katonai szervezetek a felkészülést helyesen szervezték meg. Előkészítették a szükséges adatokat, jelentéseket, térképeket. Összeállították a gyakorlók felkészítésére, működtetéséért, valamint a haditevékenységek megszervezésére és végrehajtására vonatkozó közlekedési és szállítási feladatok terveit.

Az eredményes végrehajtást elősegítő felkészülésnél nem lehet azonban figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy a helyzetek feldolgozásához nem mindenütt és nem minden esetben megfelelő formában készítették elő a jelentések

formáit, felépítésének vázát, így a jelentések nem minden esetben voltak rendszerezettek és nem terjedtek ki a szükséges kérdésekre, a lényegre. Hasonlóan nem történt meg egyes szervek részéről a különböző adatok, tevékenységek pontosítása az együttműködést megvalósító szervekkel.

A felkészülésről összességében megállapítható, hogy a törzsgyakorláson részt vevő közlekedési katonai szervezetek a részükre meghatározott feladatok végrehajtására felkészültek. A hivatásos és a tartalékos állomány magatartását, helytállását tekintve célkitűzéseinket megértve, a feladatok végrehajtásában nagy szorgalommal és odaadással vették ki részüket.

II.

A törzsgyakorlás lefolytatása

A törzsgyakorlás a lefolytatási terv szerint, a meghatározott mozzanatokban dolgozta fel az oktatási kérdéseket. A tapasztalat bizonyítja ilyen jellegű gyakorlatok szükségességét és igen hasznos következtetések levonására adott lehetőséget a közlekedési biztosítás minden területén, a vezetésnél és nem utolsósorban a jövőbe mutató szervezeti korszerűsítésnél, a népgazdasági szervekkel még hatékonyabb, eredményesebb együttműködés megvalósításánál.

Megítélésünk szerint azonban ezen kérdések – a veszélyeztetettségi időszaktól a hadsereg második támadó hadművelet megszervezéséig, beleértve a vezetés, a szervezet korszerűsítését – módszeres, elemző, teljes mértékű feldolgozására a rövid idő nem adott egyértelmű lehetőséget. A jövőben hasonló gyakorlásnál célszerűnek látszik az időtényezőhöz jobban igazítani a feldolgozandó kérdéseket.

A gyakorlat során az oktatási kérdéseknél olyan célkitűzés került megvalósításra, hogy a felső- és középszintű közlekedési szervek a feladatok feldolgozása, a jelentések kidolgozása mellett készítsék el az alárendeltségükbe tartozó közlekedési katonai szervezetek részére a szakmai intézkedéseiket és időben juttassák el azokat a feladatok feldolgozásához. Másrészt, mivel a központ-hadtáp tagozatba tartozó közlekedési katonai szervezetek és a hátszázgvédelmi közlekedési szervezetek feladataikat csak szorosan együttműködve, egységes rendszerben képesek megoldani, a kölcsönös együttműködés megvalósulására legyenek készítetve.

Úgy értékelhető, hogy célkitűzéseinket – egy-két részfeladattól eltekintve – alapvetően megvalósítottuk. A gyakorló szervezetek a feladatokat célszerű változatban dolgozták fel. A létszám és az idő függvényében a tervek, okmányokat kidolgozták, a jelentésekre felkészültek. A meghallgatott jelentések alapvetően megfeleltek az elvárásoknak, azonban néhány alapvető tapasztalatot célszerű a kérdések feldolgozása során végzett munkáról elmondani azoknak a jövőbeni hasznosítása céljából.

A kidolgozott munka során a gyakorlók nagy felelősségérzettel végezték munkájukat és alapvetően helyes elgondolásokat alakítottak ki. Az általános-ságban pozitívan értékelhető munka mellett azonban kiütközött a kellő gyakorlat hiánya, a több irányú feladat végzésénél a nem kellő jártasság. Mivel a gyakorlók alapvetően a fő figyelmet a jelentésre fordították, az alárendeltek

felé a szakmai intézkedések késeve, nem mindenben kielégítő tartalommal kerültek kiadásra. Ezzel jelentős időtől fosztották meg azokat és csak részben valósulhatott meg a párhuzamos munka.

A jelentések a tényeket tartalmazták alapvetően, hiányoztak legtöbb esetben az elemző munkából eredő megfelelő következtetések, az előre mutató javaslatok, a szükséges intézkedésekre vonatkozó utalások. Nem a legcélszerűbb a jelentések felépítése, tartalma, lényegretörő jellege. Esetenként elvi problémák is felmerülnek. Nincs kellő gyakorlat a jelentések megtételében.

Különösen kiérződtek a jelentésekből a vezetési kérdéseknél a bizonytalanságok, úgyszólván minden szinten. Nem érintették a mozgó közlekedési és szállítási csapatok vezetésének kérdését a támadó hadművelet időszakára. Ugyancsak nem tisztázódtak teljes mélységben az együttműködés kérdései.

Nem tisztázott a különböző szerveknél a térképek, okmányok, tervek tartalma. A térképeken általában nem a közlekedési és szállítási feladat, azok megszervezése az érvényesülő. A törzsgyakorlat előírásai betartásában, a törzskultúrában több hiányosság tapasztalható.

A kérdések elvárható szinten történő feldolgozását nehezíti az a tény is, hogy több szervnél a vezető állomány alapvetően ismeri a feladatát, azonban az elvi kérdések helyes értelmezéséhez mélyebb szakismeretekkel nem rendelkezik, mivel a szolgálatnál csak rövidebb ideje szolgálnak. Ilyen felszínesség a hátszágvédelmi szerveknél tapasztalható elsődlegesen, kivéve a közl. dd. parancsnokságot, ahol jól felkészülten ismerik a kérdéseket. A Katonai Szállítási Főigazgatóságnál is több kérdés részletesebb kimunkálásra vár.

A tömeges csapások következtében kialakult helyzet értékelése, a következmény felszámolásával kapcsolatos teendők szervezése határozottan, célszerűen folyt. Hiányosság, hogy nem minden esetben azokat a teendőket helyezték előtérbe, amelyek a forgalom mielőbbi megindulását biztosítják. Így több esetben nem a legfontosabb feladatok kerültek végrehajtásra.

A különböző helyzetekben a „helyzetismeret” nem volt kielégítő, az egyes szerveknek közvetlenül alárendelt közlekedési és szállító csapatok helyzete, állapota nem volt tisztázott.

A jelzett hiányosságok mellett – amelyek fokozott mérvű kiemelése azok felszámolása érdekében történt – nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a törzsgyakorláson az oktatási kérdések feldolgozása folyamán céltudatos elemző, feltáró munka is folyt, amely különösen a későbbi mozzanatokban mind értékesebbé vált. Ennek során több ésszerű javaslat is elhangzott, amelyek további vizsgálata, kimunkálása szükséges. Ezeket a következtetéseknél érintjük.

A gyakorlás mozzanatai, oktatási kérdéseinél a kidolgozások rámutattak azokra, az előzőekben elvégzett munkák, célkitűzések helyességére, hasznosságára is, amelyeket a szolgálat végrehajtott. Így többek között a gépkocsi szállítótér növelése, a közlekedési csapatok teljesítőképességének növelése, a hátrországi közlekedési biztosítási rendszer korszerűsítése stb.

Ezek mellett ismételtén rámutatott olyan kérdésekre is, amelyekben hosszú idő óta nem sikerült előrelépni. Így pl. a nagyfolyami hídtartalékok hiánya, az MN KSZF-ség háborús szervezetének nem kielégítő jellege és további jelentős kérdések.

III.

Következtetések

A törzsgyakorlás az MN KSZF-ség és a részt vevő közlekedési katonai szervezetek vezető állománya számára egyaránt hasznos volt. Abban a tekintetben pedig egyértelműen elérte a kitűzött célt, hogy mindenki pontosabban felismerte helyét, szerepét, felelősségét és feladatait az irányításban és végrehajtásban egyaránt. Jelentősen gazdagodtunk tapasztalatokban. Jobban látjuk a szervező, irányító és végrehajtó munka módszereit és formáit, valamint a közlekedési rendszer, a közlekedési szolgálat és állományába tartozó közlekedési katonai szervezetek további felkészítésének feladatait.

A gyakorlás feltárta egy sor kérdés rendezésében előttünk álló feladatokat és hasznosítható tapasztalatokat nyújtott a közlekedési csapatok, szervek további felkészítésére, egyes módosításokra. Jelentősen hozzájárult az MN közlekedési szolgálat háborúra való felkészítésének magasabb színvonalra emeléséhez.

A gyakorlás általános értékét és ennek érdekében kifejtett céltudatos erőfeszítések elismerését nem csökkenthetik a végrehajtás folyamán felmerült fogyatékoságok sem, amelyek bátor, önkritikus értékelés alapján szintén a további munka használható elemeivé válnak.

Ezek szem előtt tartásával a gyakorlással kapcsolatos egyes főbb kérdésekre vonatkozóan *a következő következtetések vonhatók le.*

1. Az MN közlekedési szolgálat haditevékenységek eseténi hatékony működésének megszervezése és végrehajtása terén meghatározó tényező az MN KSZF-ség munkája. Ehhez megfelelő szervezet szükséges.

A jelenlegi szervezet és létszám nem képes biztosítani a főnökségre háruló feladatokhoz szükséges csoportosítások kialakítását. A jelenlegi vezetési csoportokba kijelölt állományon felül *szükséges:*

– néhány fős operatív csoport az MNVK-hoz a hadműveleti szállítások tervezésére;

– a KHEL-höz;

– a hadszíntér főparancsnoksághoz és

– esetenként más helyre.

Megoldásként háborús állománytábla kidolgozása szükséges.

Szükségesnek látszik az MN KSZF-nél – a KSZFI állományából – egy szűk törzs létrehozása a szállításokra a KPM mellett, a régi KKSZV feladatkörével. Az MN KSZFI állományának fennmaradó részéből a Közlekedési Anyagellátó Központ kialakítása is célszerű.

2. A központhadtáphoz tartozó gépkocsi szállító zászlóaljakat dandár kötelékbe célszerű szervezni és az MN KSZFI helyett az MN KSZF-ség alárendeltségében működtetni.

3. Következő igen fontos kérdés a hátországi közlekedési rendszer kérdéseinek vizsgálata, elemzése.

Célszerűnek látszik a hátországi közlekedési dandárok háború eseténi átárendelése a központhadtáphoz. Vezetésüket az MN KSZF-ség közvetlenül végezze. Felkészítésüket az állandó harcckészültség időszakában továbbra is az MN HÁVP hajtsa végre.

A közl. dd. felkészítésénél célszerű, hogy a speciális feladat következtében a vegyes hídépítő zászlóalj helyett vasúti hídépítő z. kerüljön a szervezetbe, a közúti útépítő zászlóalj egyben váljék alkalmassá hídépítési feladatra is.

A hátszági közlekedési rendszernél további vizsgálati téma, hogy az átrakó és ideiglenes átrakó körletek a KPM-hez kerüljenek már az állandó harc-készültség időszakában is felkészítésre.

Ezen rendszerrel egy lépcső kiiktatódik a közlekedési csapatok vezetésénél, tevékenységénél.

4. Igen fontos kérdés a továbbiakban is a nagyfolyami tartalék hidak biztosítása.

A tiszai IÁK-oknál 1-1 pontonhíd a forgalmat csak szükségszerűen biztosítja. Szükségessé válik még egy-egy híd biztosításához uszályokból 2 alacsonyvízi híd terveinek kidolgozása és az alkalmazás feltételeinek megteremtése.

5. Néhány tapasztalatot szereztünk a gyakorlásokon a mozgó közlekedési és szállító csapatok vezetésében, működtetésében. Teljes mélységben azonban a kérdés feldolgozása nem válhatott lehetővé, mivel sem a frontszintű, sem a HM anyagellátó szervek a gyakorlásokon nem vettek részt.

Gondot jelent a vasúti és a közúti dandár alkalmazása, mivel mindkettő különböző szakcsapatokkal – elsősorban a vasúti dandár – történő megerősítése szükséges.

A szállítási feladatok végrehajtásának közvetlen tervezésétől és irányításáról az előzőekben említett szervek részvételével végrehajtott gyakorlaton való vizsgálat után lehet végleges véleményt kialakítani.

Az irányításhoz szükséges csoport létszámát a fentieknek megfelelő feladatok véglegesítése után lehet meghatározni. A jelenlegi szervezetek irányítása esetén közlekedési és szállítási vonatkozásban a létszámszükséglet az előzetes tapasztalatok szerint közelít a tábori hadtápfőnökségnél rendszeresítetthez.

6. Ismételten igazolta a gyakorlás, hogy az ideiglenes átrakó körletek alkalmazásánál az üzemanyag átszállításához a csővezeték a legalkalmasabb. Ellenkező esetben a meghatározott mennyiség átrakása nem látszik biztosítottnak.

Az átrakó és ideiglenes átrakó körleteknél a rakodások gépesítése mind sürgetőbb, amely a rakodási időt alapvetően egyharmadára csökkenti.

7. Továbbra is felmerül a hadihajós dandár szerepének tisztázása háború esetére. A hajózó utak biztosítása mellett szükségesnek látszik a TS-uszályokból épített hidak közvetlen biztosítása (akna, légi).

8. A hidak helyreállításához további vizsgálandó téma a vasbeton elemek gyártása és felhasználása. Az elvonuló közlekedési csapatok céljaira ezek nem alkalmazhatók. (Hátszági vonatkozásban alkalmazhatók.)

Célszerű vizsgálni, hogy az építőipari födémelemet (10 m-en felül) milyen formában gyárt és hogyan alkalmazhatók a hidak esetében.

Ugyancsak e témába tartozik azon helyek kutatása (HM Erdőgazdaság, egyéb erdőgazdaságok, fatelepek), ahol faanyagtartalék található a hídemelekhez – mind az elvonuló, mind az ország területén tevékenykedő dandárok részére.

9. A tapasztalatok alapján különböző belső szervezeti változások vizsgálata szükséges az egyes közlekedési katonai szervezeteknél. *Néhány ilyen:*

- helikopterek biztosítása a háterszági dandárokhoz a közúti komendáns szolgálat irányítására;

- a háterszági dandárnál a közúti komendáns szolgálat alárendeléséből adódó feladatra dandár diszpécser szolgálat szervezése stb.

10. Néhány kérdés a KPM-mel közös vizsgálatot követel. *Igy:*

- a KPM helyreállító alakulatok mobillá tétele;

- a helyreállításban az MN feladatainak pontosítása a hadműveleti követelmények és a lehetőségek függvényében;

- ÁK, IÁK-ek felkészítése a KPM által;

- Volán és Hungarocamion Vállalatok által felállítandó szállító zászlóaljok „M” törzseinek megszüntetése és a feladat átruházása a vállalatokra;

- nehéz pórekocsik beszerzése, amelyek oldalfallal felszerelhetők és más szállítási célra is alkalmazhatók;

- mozgó vasútigazgatóság rendszerbe állításának kérdését ismételten vizsgálni.

Összegezőként megállapíthatjuk, hogy a gyakorlás hasznos volt, jó tapasztalatokat adott és elősegítette a közlekedési szolgálat, a közlekedési katonai szervezetek háborús feladatokra történő felkészülését.

A gyakorlók munkájában a gyakorlás kezdetén több hiányosság volt tapasztalható, nehezen találták meg a helyes munkaritmust. Ez azonban mindinkább javult. Minden törzs becsülettel dolgozott, komolyan vette a feladatot, aktív, érdemleges munkát végzett. Mindvégig elismerésre méltó erőfeszítéseket tettek.